

Clypevs Theologiæ Thomisticæ

Continens Tractatus de erroribus Pelagianorum, de Gratia, de
Iustificatione & Merito, de Virtutibus Theologicis, & quatuor Cardinalibus,
ac de ineffabili mysterio Incarnationis

Gonet, Jean-Baptiste

Parisiis, 1669

Art. VIII. Vtrum ad finaliter perseverandum requiratur speciale donum, à
gratia & auxiliis eam concomitantibus distinctum, & in quo formaliter
consistat?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77342](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77342)

O munus Dei gratia,
Vincens quodvis miraculum,
Pestifera superbia
Nunquam persensit stimulum!

343. Contra primam partem conclusionis, in qua diximus privilegium vitandi omnia venialia collectivè, B. Virgini fuisse concessum, objici potest: B. Virgo recitabat orationem dominicam, subindeque hæc verba, *Dimitte nobis debita nostra*, verè pronunciabat: Ergo habebat aliqua peccata venialia, quæ sibi dimitti postulabat. Unde Chrysostomus homil. 45. in Matth. docet illam ex motu ambitionis, seu vanæ gloriæ, Filio suo dixisse, *Vinum non habent*. Et D. Augustinus lib. quæstionum novi & veteris testamenti quæst. 73. videtur docere, eam habuisse in morte Christi dubitationem fidei.

344. Respondet quod B. Virgo orans nomine totius Ecclesiæ, verè dicere potuit, *Dimitte nobis debita nostra*. Vel quod potuit hanc precationem facere in persona propria, quatenus nempe peccata dicuntur nobis dimitti, à quibus Dei gratiæ præservamur. Hinc est memorabilis illa Augustini sententia 2. confess. cap. 7. *Gratia tua Domine depono quod peccata mea tanquam glaciem solvisti; gratia tua etiam depono quæcumque mala non feci; omnia dimissa mihi esse fateor; & quæ mea sponte feci, & quæ te duce non feci*.

345. Ad Chrysostomum respondet D. Thomas 3. p. quæst. 27. art. 4. ad 3. ipsum vel excessisse quantum ad hoc, vel hoc dixisse sequendo aliorum sententiam. Ad Augustinum verò respondet ibidem ad 2. illum esse intelligendum, non de dubitatione circa fidem culpabili, sed de stupore quodam ex admiratione causato, quæ verum Deum in carne assumptam pati & mori mirabatur. Addo quod liber ille quæstionum novi & veteris testamenti non est Augustini, ut in Tractatu de statibus naturæ humanæ ostendimus.

Disp. 1.
art. 3.

ARTICULVS VIII.

Utrum ad finaliter perseverandum requiratur speciale donum, à gratia & auxiliis eam concomitantibus distinctum, & in quo formaliter consistat?

§. I.

Quibusdam præmissis, referuntur sententia.

346. Notandum primò cum D. Thoma hic art. 10. & 2. 2. quæst. 137. art. 4. perseverantiam dupliciter sumi; uno modo pro habitu virtutis inclinante voluntatem ad perseverandum, seu non deficiendum in bono incepto: alio modo pro ipso actu perseverandi, seu ipsâ actuali executione perseverantiæ. De perseverantia primo modo sumpta eleganter disserit D. Bernardus in quadam Epistola, ubi sic eam describit: *Perseverantia est unica filia summi Regis, finis virtutum, earumque consummatio, totiusque boni repositorium. & virtus sine qua nemo videbit Deum. Absque perseverantia, nec qui pugnat, victoriam, nec victor palmam consequitur. Hæc nedum nuxix ad meritum, sed etiam mediatrix ad premium. Soror est patientiæ, constantiæ filia, amica pacis, amicitiarum nodus, unanimiatis vinculum, sanctitatis propugnaculum. Tolle perseverantiam, nec*

A obsequium mercedem habet, nec beneficium gratiam, vel laudem sortitudo. Denique, hæc sola (ut dicit Augustinus) informat meritum, remunerat currentem, coronat pugnantem, & cunctos ad portum conducit. Unde Gregorius Magnus lib. 1. Moral. cap. 21. *In cassum* (inquit) bonum agitur, si ante terminum vita deferatur: quia & frustra velociter currit, qui priusquam ad metas veniat, deficit. Hinc est enim quod de reprobis dicitur: *Va qui perdidit sustinentiam*. Joseph, qui inter fratres justus perseverasse dicitur usque in finem, solus talarem tunicam habuisse perhibetur: nam quid est talaris tunica, nisi actio consummata? Quasi protensa tunica talum corporis operit, cum bona actio ante Dei oculos usque ad vitam nos terminum regit. Hinc est quod per Moysen caput & caudam hostia in altari offerre precipimur, ut videlicet omne bonum quod incipimus, etiam perseveranti fine compleamus.

B Observant etiam aliqui Scripturæ Interpretes, quod olim Deo offerebantur non tantum primitiæ, sed etiam & decimæ, quia ab ipso non tantum est inchoatio bonorum operum, per primitias significata, sed etiam perseverantia in eis, designata per decimas. De quo vide Glossam Genes. 14. ad illa verba: *Et dedit ei decimas*.

Notandum secundò, quod perseverantia sumpta pro actu, potest sumi dupliciter; vel pro continuatione in gratia longo tempore, abstrahendo ab hoc quod continetur usque ad mortem: vel pro permanentia in gratia usque ad finem vite inclusivè, quæ *Perseverantia finalis* appellatur. De perseverantia primo modo sumpta egimus supra art. 6. conclus. 3. ubi ostendimus hominem justum, ut diu abstineat à peccatis mortalibus, & in bonis operibus perseveret, præter gratiam habitualement indigere speciali auxilio: unde superest nobis hic agendum de finali perseverantia, de qua S. Doctor articulo ultimo hujus quæstionis disserit. Sed

Notandum tertio, quod perseverantia finalis potest esse duplex. Prima quando quis brevi tantum tempore in gratia perseverat, sed tamen quia in hoc brevi intervallo contingit eum mori, dicitur in finem usque perseverasse: quo sensu bonus latro in gratia perseveravit, licet modico tempore in ea fuerit. Secunda est, quando quis longo tempore in gratia perseverat, & eam usque ad finem vite inclusivè conservat.

His præmissis, & relicto errore Pelagij & Celestij, asserentium hominem ex viribus naturæ posse perseverare in gratia usque ad finem, cum ex naturalibus possit non peccare, & omnia legis mandata observare, ut refert D. Augustinus Epist. 94. tres circa propositam difficultatem reperio sententias.

E Prima est Massiliensium, qui dicebant gratiam quidem esse necessariam ut homo perseveret usque in finem, eam tamen non esse distinctam, sed eandem numero cum gratia quæ quis potest perseverare; atque adeo dari omnibus donum perseverantiæ, etiam si actu & de facto non perseverent. Ita de illis refert Hilarius Arelatenensis in Epistola ad Augustinum, cujus verba infra referemus.

Secunda est quorundam Catholicorum, qui licet admittant requiri speciale donum ad perseverandum finaliter, quando quis longo tempore ante mortem in gratia perseverat, secus tamen quando brevi tempore post acceptam gratiæ eum mori contingit. Unde illi non existimant requiri speciale donum ad perseverantiam, præcisè ex eo

quod est finalis, & conjunctio mortis cum gratia, sed solum ex eo quod est diuturna. Ita docet Andreas Duvalius Doctor Sorbonicus, in Tractatu de gratia quæst. 1. art. ultimo, citans pro hac sententia Driedonem & Vegam.

Tertia sententia asserit necessariam quidem esse specialem gratiam ad perseverandum, in statu naturæ corruptæ, non tamen in statu integritatis, seu innocentie. Hanc insinuat Curiel hic dubio 2. §. 4. ubi ait: *primum hominem indiguisse auxilio gratia, dante ei posse, non tamen infallibiliter perseverare, eamque ex professo docet Janfenius varijs in locis, asserens Adamum in statu innocentie, præter auxilium debitum integritati naturæ, & gratiæ habituali, dans illi posse perseverare, non indiguisse alio magis speciali ad perseverandum finaliter in bono.*

§. II.

Semipelagianorum error proscribitur.

Dico primò: ad actum perseverandum in iustitia usque ad mortem, præter gratiam habitualement, & auxilia communia ei annexa, requiritur aliud donum seu auxilium speciale.

350. Probat primò ex Concilio Arausicano 2. can. 10. ubi sic dicitur: *Adjuvium Dei etiam renatis & sanctis semper est implorandum, ut ad finem bonum pervenire, vel in bono possint opere perdurare.* Ergo præter gratiam habitualement quæ homines sanctificantur, & in Christo renascuntur, auxiliaque communia ei annexa, ad perseverandum finaliter necessarium est novum aliquod auxilium, quod à Sanctis quotidie est petendum & implorandum. Unde Tridentinum sess. 6. can. 22. sic ait: *Si quis dixerit iustificatum sine speciali Dei auxilio perseverare posse, anathema sit.* Et ibidem can. 16. *Si quis (inquit) magnum illud perseverantia donum &c.* Quibus verbis hujus doni magnitudinem declarat, illudque proinde à communibus gratiæ auxilijs esse distinctum aperte significat.

Idem docet Augustinus toto libro de bono perseverantia, contra Semipelagianos edito, idque probat tum varijs Scripturæ testimonijs, tum etiam ratione desumpta ex orationibus fidelium & iustorum, qui à Deo finalem perseverantiam humiliter petunt, cum dicunt in oratione dominica, *Adveniat regnum tuum.* Cur (inquit ibidem cap. 2.) perseverantia ista poscitur à Deo, si non datur à Deo? Nonne ista irrisoria petitio est, cum id ab eo petitur quod scitur ipsum non dare; sed ipso non donante esse in hominis potestate? Si, cum irrisoria est etiam illa gratiarum actio, si ob hoc gratia aguntur Deo, quod non donavit ipse, nec fecit. Unde ibidem perseverantiam, *Magnum Dei donum*, quo cetera eius dona conservantur, appellat.

351. Probat secundò conclusio ratione quam habet D. Thomas 3. contra gent. cap. 115. ubi sic discurrit: *Omne quod de se est variabile, ad hoc quod figatur in uno, indiget auxilio alicujus moventis immobilis: homo autem variabilis est, & de malo in bonum, & de bono in malum: ad hoc igitur ut immobiliter perseveret in bono, indiget auxilio divino.* Quam rationem paulò fustius expendit 2. 2. quæst. 137. art. 4. his verbis: *Perseverantia dupliciter dicitur: uno modo pro ipso habitu perseverantia, secundum quod est virtus; & hoc modo indiget dono habitualis gratia, sicut & cetera virtutes infusa: alio modo potest accipi pro*

Tom. IV.

A actu perseverantia durante usque ad mortem; & secundum hoc indiget non solum gratia habituali, sed etiam gratuito Dei auxilio, conservantis hominem in bono usque ad finem vite.... Quia cum liberum arbitrium de se sit veribile, & hoc ei non tollatur per habitualement gratiam presentis vite, non subest potestati liberi arbitrij, etiam reparati, ut se immobiliter in bono statuatur, licet sit in potestate ejus quod hoc eligat: plerumque enim cadit in nostra potestate electio, sed non executio.

352. Probat tertio: Gratia habitualis datur pluribus, cum auxilijs communibus ei annexis, ad bene operandum & persistendum in bono, etiam per longum tempus, qui tamen finaliter non perseverant: Ergo perseverantia finalis est donum speciale, à gratia habituali, & auxilijs ordinarijs eam concomitantibus, distinctum. Antecedens est ita certum, ut plures sint reprobi, quibus major gratia habitualis, pluraque etiam auxilia sufficientia communicantur, quam multis prædestinatis, ut patet in illis reprobis, qui postquam longo tempore in bono etiam non tepide perseverant, occulto postea Dei judicio, in aliquod peccatum mortale labuntur, & in eo moriuntur; & contra in illis prædestinatis, qui post multa scelera perpetrata convertuntur, & vi Sacramenti Pœnitentiæ cum sola attritione justificantur, & statim moriuntur, ut non infrequenter evenire creditur ijs qui supplicio vitam finiunt.

C Nec valet, si dicas, dari omnibus gratiam, & auxilia sufficientia, quibus possint usque ad mortem in gratia perseverare, sed quosdam ijs bene uti, quosdam male, & ideò illos perseverare, non verò istos, ac proinde perseverare non esse donum à gratia & auxilijs ex parte Dei distinctum. Non valet, inquam, Primò quia hæc responsio aperte repugnat doctrinæ Augustini lib. de corrept. & gratia cap. 12. ubi sic ait: *Tantum quippe Spiritu Sancto accenditur voluntas eorum (scilicet Sanctorum) ut ideò possint quia sic volunt, ideò sic volunt, quia Deus operatur ut velint. Nam si in tanta infirmitate vite hujus ipsis relinqueretur voluntas, ut in adjuviorio Dei, sine quo perseverare non possent, manerent si vellet, nec Deus in eis operaretur ut vellet, inter tot & tantas tentationes, infirmitate suâ voluntas ipsa succumberet; & ideò perseverare non possent, quia deficientes infirmitate nec vellet, aut non ita vellet infirmitate voluntatis, ut possent. Subventum est igitur infirmitati voluntatis humane, ut divinâ gratiâ indeclinabiliter & insuperabiliter ageretur: & ideò quamvis infirma, non tamen deficeret, neque adversitate aliquâ vinceretur.* Quibus verbis S. Doctor aperte docet, ad actum perseverandum in bono, supposito etiam auxilio sufficienti, sine quo non potest aliquis perseverare, adhuc requireri aliud auxilium efficax, quo infallibiliter flectatur voluntas, & perseverantia ipsa de facto donetur, & quo Sancti & electi non nisi perseverantes sint. Quam doctrinam ita agrè ferebant Massilienses, ut dicerent ex ea homines in quandam desperationem adduci, ut testatur Hilarius in Epistola ad Augustinum: *Molestè (inquit) ferunt ita dividi gratiam, quæ vel tunc primo homini data est, vel nunc omnibus datur, ut ille acceperit perseverantiam, non quæ fieret ut perseveraret, sed sine qua per liberum arbitrium perseverare non posset: nunc verò sanctis in regnum per gratiam prædestinatis, non tale adjuviorium perseverantia datur, sed tale ut eis perseverantia ipsa donetur; non solum ut sine isto dono perseverantes*

K iij

esse non possint, verum etiam ut per hoc donum non nisi perseverantes sint. His verbis sanctitatis tua ita moventur, ut dicant quandam desperationem hominibus exhiberi.

354. Deinde ex prædicta responsione & doctrina innumera sequuntur absurda & inconvenientia: nam si donum perseverantiæ subiceretur libero arbitrio, & ab eo quantum ad efficaciam & usum dependeret, sequeretur primò, quod illi qui perseverant, se ab alijs discernere per aliquid sibi proprium, nimirum per bonum usum liberi arbitrii, determinantis & applicantis gratiam, contra illud 1. ad Corinth. 4. *Quis enim te discernit?* Et insuper de sua perseverantia possent adversus alios inflari & gloriari, quasi eam non accepissent, contra id quod ibidem dicitur: *Quid habes quod non accepisti; si autem accepisti, quid gloriaris quasi non acceperis?* Et ratio est, quia id quo perseverantes à non perseverantibus distinguuntur, non esset gratia & Dei donum.

Sequeretur etiam, Deum per gratiam dare nobis solum posse perseverare: ipsum autem perseverare esse à libero arbitrio, subindeque illud quod est minus bonum & perfectum, tribui Deo, & gratia; illud verò quod est melius & perfectius, nobis, & libero nostro arbitrio: quod in Pelagianis Augustinus sæpe reprehendit.

Item sequeretur, iustos non debere à Deo petere actuale perseverantiam, nec pro ea ipsi gratias agere: quia ut ait Augustinus Epistola 107. *Profrus non oramus Deum, sed orare fingimus, si nos ipsos, non illum credimus facere quod oramus. Profrus non agimus gratias Deo, sed agere fingimus, si unde illi gratias agimus, ipsum facere non putamus.* Hoc autem absurdissimum est: nam ut docet D. Thomas 3. contra Gent. cap. 135. perseverantiam finalem petimus à Deo in oratione dominica, illis verbis, *Adveniat regnum tuum*: imò in omni petitione illius orationis, perseverantiæ donum postulari (præterquam in illa: *Dimitte nobis debita nostra*) ex Cypriano probat Augustinus lib. de bono persever. à capite secundo usque ad sextum.

Denique ex hac responsione sequeretur, prædestinationem esse incertam & fallibilem, utpote innixam iudicio fallibili, scilicet perseverantiæ dono, quod non potest esse firmum & stabile, si ejus efficacia à causa mobili & defectibili, nimirum humana voluntate, dependeat. Unde Tridentinum sess. 6. cap. 13. huius doni infallibilitatem & efficaciam, non in Dei præscientiam, explorantem futurum nostræ voluntatis consensum, sed in divinam omnipotentiam refert: ait enim initio hujus capituli, quod est de perseverantiæ munere, tale donum aliunde haberi non posse, *NISI AB EO QUI POTENS EST eum qui stat statuere, ut perseveranter stet, & eum qui cadit restituere.* Similiter Augustinus lib. de corrept. & gratia cap. 8. manifestè docet perseverantiæ donum à libero arbitrio independens esse, & tamen liberam voluntatem donare, dum inquit: *Si ad liberum arbitrium hominis pertinere dicis ut perseveret in bono quisquā, vel non perseveret, non Deo donante si perseveret, sed humana voluntate faciente, quid moliturus es contra verba dicentis: Rogavi pro te Petre ut non deficiat fides tua? An audebis dicere, etiam rogante Christo ne deficeret fides Petri, defecturam fuisse, si Petrus eam deficere voluisset, quasi aliud Petrus ullo modo vellet, quam pro illo Christus rogasset ut vellet? Nam quis ignorat tunc fuisse perituram fidem Petri, si ea quæ*

A *fidelis erat voluntas ipsa deficeret; & permansuram, si eadem maneret? Sed quia præparatur voluntas à Domino, idè pro illo non posset esse inanis oratio.* En quomodo S. Doctor recurrit ad præparationem Dei, non verò ad ejus præscientiam, ut ostendat infallibilem Petri in fide perseverantiam.

355. Quattò probari potest conclusio ratione fundamentalis. Effectus providentiæ specialis, habens infallibilem connexionem cum gloria & æterna salute, est specialissimum Dei donum, à gratia habituali, & communibus auxilijs ipsi adjunctis, distinctum; cum ea ut sic non sint effectus providentiæ specialis, sed generalis, pertinentis ad ordinem supernaturalem, utpote communia reprobis & prædestinatis: Sed perseverantia finalis est effectus specialissimus & ultimus prædestinationis, quæ est providentia specialis ordinis supernaturalis, & habet infallibilem connexionem cum gloria & salute æterna, iuxta illud Christi Matth. 10. *Qui perseveraverit usque in finem, salvus erit*: unde egregie Augustinus lib. de cognitione veræ vitæ: *Ad summum bonum (inquit) iusti quadam catenâ trabuntur, quæ de virtutibus hoc modo connectitur; in primis fides animam, quasi quidam circulus complectitur, fides spe nutritur, spes dilectione tenetur, dilectio operatione expletur, operatio ad summum bonum intentione trahitur, intentio boni perseverantiâ clauditur, perseverantiâ Deus fons omnium bonorum datur.* Ergo perseverantia finalis est speciale Dei donum, à gratia habituali, & communibus auxilijs distinctum.

§. III.

Dualis sententia rejicitur.

Dico secundò: requiritur speciale donum ad perseverandum in gratia usque ad mortem, etiam in adultis, qui post acceptam gratiam citò moriuntur, & in parvulis baptizatis, decedentibus ante usum rationis. Ita communiter docent Theologi, & oppositum videtur periculosum, & & parum tutum, ut ait Joannes à S. Thoma, hic disput. 21. art. 2. ubi etiam conclusionem nostram probat duplici ratione.

356. Prima sic potest proponi. Perseverantia est donum quod habetur ex speciali gratia & providentia: Sed adulti qui post acceptam gratiam citò moriuntur, & parvuli baptizati, ante usum rationis decedentes, verè & propriè habent donum perseverantiæ: Ergo indigent speciali auxilio, seu dono, à gratia habituali & auxilijs ei adjunctis distincto. Major patet ex dictis §. præcedenti. Minor verò expressè habetur in Divo Augustino, lib. de bono persever. cap. 1. sic dicente: *Hanc cerè, de qua nunc agimus perseverantiam usque in finem, nullo modo habuisse dicendus est, qui non perseveraverit usque in finem; potius quæ hanc habuit unius anni fidelis, & quantum infra cogitari potest, si donec moriatur, fideliter vixit, quam multorum annorum, si exiguum temporis ante mortem à fidei stabilitate defecit.* Ubi vides quomodo Augustinus illam perseverantiam, de qua agit contra Semipelagianos, negantes esse donum Dei speciale, dicit consistere in hoc quod fideliter aliquis moriatur, etiam si sit unius anni fidelis, aut etiam unius diei, aut horæ, hoc enim totum infra annum cogitari potest. Unde cap. 17. ejusdem libri subdit: *Videte à veritate quàm sit ali-*

num, negare donum Dei esse perseverantiam usque in finem huius vite, cum vita huius quando voluerit ipse det finem: quem si dat ante imminentem lapsum, facit hominem perseverare usque in finem. Sed mirabilior & fidelibus evidentior largitus bonitatis Dei est, quod etiam parvulis quibus obedientia non est illius ætatis ut detur, datur hæc gratia. Ubi etiam dari parvulis baptizatis, ante usum rationis decedentibus, donum perseverantiæ finalis aperte docet.

357. Secunda ratio est: Quod adultus post acceptam gratiam occidatur, vel puer fonte baptismati regeneratus moriatur, antequam ad usum rationis perveniat, specialis Dei gratia est, quia est effectus specialis providentiæ Dei, disponentis eorum mortem pro tempore quo sunt in gratia, & non finientis eos diutius vivere, ne expositi gravibus tentationibus, & subditi vertibilitati arbitrij, eam amittant antequam moriantur: juxta illud Sapient. 4. *Raptus est ne malitia mutaret intellectum ejus.* Ergo ad perseverandum in gratia usque ad mortem, etiam per breve tempus, requiritur speciale Dei donum & beneficium, saltem extrinsecum, seu specialis divinæ providentiæ dispositio, quæ gratia cum morte conjungatur.

358. Confirmatur: Omnis perseverantia usque in finem est effectus prædestinationis, ita illi proprius, ut nulli alteri possit competere: At quod sic cum prædestinatione comparatur, speciale donum & beneficium est, cum prædestinatio sit providentia specialissima ordinis supernaturalis: Ergo omnis perseverantia finalis, sive ad longum, sive ad breve tempus se extendat, est donum & beneficium Dei speciale.

§. IV.

Præcipuæ objectiones solvuntur.

359. **O**bjicies primo, contra primam conclusionem. Ad finem vitam in gratia, sufficiunt gratia ipsa cum auxilijs eam de lege ordinata consequentibus, & causæ naturales: Ergo frustra fingitur aliud speciale donum. Antecedens probatur: Gratia cum hujusmodi auxilijs est sufficiens ad omnia peccata vitanda per aliquod tempus, intra quod causæ naturales possunt in ferre mortem, v. g. morbus, intemperies aëris, & similia: Ergo ad finiendam vitam in gratia sufficiunt ista.

360. Respondeo illa omnia assignata sufficere quidem ad conjungendam mortem cum gratia, tanquam causas per accidens, non verò ut causas per se: quia causa per se est quæ ex vi propriæ causalitatis respicit effectum, cujus dicitur causa per se; illa autem in argumento assignata non ordinantur ex vi propriæ causalitatis ad conjungendam mortem cum gratia: unde cum non sit dicendum hunc effectum esse merè casualem & fortuitum, necesse est ponere aliud donum distinctum, quo ita disponantur & præparentur omnes causæ, ut tunc mors à causis naturalibus aut violentis inferatur, quando homo existit in gratia.

361. **O**bjicies secundò: Homo habens gratiam, habet jus ad gloriam, quæ in gratia, ut fructus in semine, virtualiter continetur, juxta illud Apostoli: *Gratia Dei, vita æterna.* Ergo continuatio gratiæ cum gloria, ex debito, & non ex speciali gratia contingit, subindeque perseverantia, faciens conjunctionem gratiæ cum gloria, non est speciale donum, seu specialis providentia, ho-

mini habenti gratiam indebita.

362. Confirmatur: Auxilium ad perseverandum est debitum virtuti infusæ perseverantiæ: Ergo & gratia sanctificanti, à qua talis virtus, ut proprietas ab essentia, dimanat. Consequentia legitima est: Antecedens probatur. Unicuique formæ est debitum auxilium ad ejus operationem: Sed propria operatio virtutis perseverantiæ est in bono incepto perseverare: Ergo auxilium ad perseverandum est debitum virtuti perseverantiæ.

363. Ad objectionem respondeo, concessio Antecedente, negando Consequentiam: licet enim homo justus habeat jus ad gloriam, quandiu est in gratia, non tamen habet jus ut usque ad mortem in gratia conservetur, seu ut mors cum gratia conjungatur, cum pro hoc statu, ratione liberi arbitrij, ad bonum & ad malum vertibilis sit, unde quod quis à Deo protegatur, ut non amittat gratiam, cum adest mors, est maximum & specialissimum donum & beneficium, ac præcipuus effectus prædestinationis: sicut contra quod aliquis permittatur mori in peccato, seu peccatum cum morte conjungi, est ultimus reprobationis effectus, de quo Christus dicebat Joan. 8. *Ego vado, & quaeritis me, & in peccato vestro moriemini.*

364. Ad confirmationem nego Antecedens. Ad cujus probationem dicendum, quod virtus perseverantiæ est habitus inclinans ad internum propositum, & actum electionis, quo quis interiori proponit & eligit perseverare usque ad mortem, & sic auxilium correspondens huic virtuti, solum est ad prædictum actum, qui est perseverantia in affectu: unde ultra hoc, ex speciali & indebita gratia est quod detur perseverantia in effectu, sive in executione: cujus rationem tradit D. Thomas 2. 2. quæst. 137. art. 4. in fine corporis, dicens: *Plerumque enim cadit in nostra potestate electio, sed non executio.*

365. **O**bjicies tertio contra secundam conclusionem: In casu quo ab instanti justificationis usque ad mortem solum intercedat facile præceptum servandum, ad perseverandum finaliter specialis gratia necessaria non est: Ergo ad omnem perseverantiam finalem gratia specialis non requiritur. Consequentia patet: Antecedens probatur. Ad tunc perseverandum finaliter solum est necessarium auxilium ad observandum tale præceptum: Sed ad observantiam illius præcepti specialis, gratia necessaria non est, ut constat ex dictis art. 3. Ergo ad tunc perseverandum finaliter, nulla exigitur gratia specialis.

366. Confirmatur: D. Thomas hic art. 10. necessitatem specialis gratiæ ad perseverandum finaliter probat ex necessitate auxiliij protegentis, & dirigentis hominem contra tentationum impulsus: Sed in casu posito non indiget homo tali auxilio, cum nullæ occurrant graves tentationes: Ergo neque gratia specialis.

367. Ad objectionem respondeo, negando Antecedens. Ad cujus probationem, nego etiam Majorem: nam præter auxilium ad observandum tale præceptum (quod non est speciale, sed generale) requiritur specialissimum Dei beneficium, quo gratiam cum morte conjungat, seu quo gratiam infundat, & mortem inferat, intentione conjunctionis utriusque.

368. Dices: Ad conjunctionem gratiæ cum morte, solum requiritur, quod conservetur gratia, & quod mors tunc eveniat: At mortis eventus naturalis est, & gratiæ conservatio est beneficium generale ordinis supernaturalis: Ergo utriusque

conjunctio, specialissima gratia non est.

320. Respondeo quod licet gratia infusio, secundum se considerata, sit beneficium generale ordinis supernaturalis, infusio tamen ejus ex intentione ut cum morte conjungatur, speciale beneficium est; quia huic conjunctioni est annexa gloria infallibiliter, & ex illius efficaci intentione procedit. Similiter licet mors, considerata secundum rationem omnibus hominibus communem, non sit donum Dei, sed potius poena primi peccati, per quod in mundum intravit, ut ait Apostolus ad Roman. 5. prout tamen est conditio quaedam requisita ad habendum statum immobilem in gratia, & ad gloriam obtinendam, datur ex speciali Dei providentia, & est speciale ejus beneficium, sicut & ipsa beatitudo ad quam perducit. Unde egregie Augustinus: *Tantam Deus gratiam fidei præstitit, ut mors, quam constat vitæ esse contrariam, instrumentum fieret, per quod transiretur ad vitam.*

369. Ad confirmationem ex autoritate D. Thomæ desumptam, dicatur ipsum loqui de perseverantia finali, longo tempore durante, ad quam necessario requiritur divinum auxilium, tum protegens, tum dirigens contra impulsus temptationum. Dici etiam potest, in casu posito intervenire protectionem divinam, quasi præservativam, quatenus eâ intentione Deus mortem homini immittit, ut à temptationibus eventuris, si diutius vita duraret, eum liberet, juxta illud Sapient. 4. *Raptus est ne malitia mutaret intellectum ejus: & illud Christi Matth. 24. Nisi breviter fuissent dies illi, non fieret salva omnis caro: sed propter electos breviantur dies illi.*

§. V.

Jansenij sententia confutatur.

Dico tertio: Homo in statu innocentie, præter auxilia debita connaturaliter integritati naturæ, gratiæ habituali, & virtutibus infusis, à quibus habebat quod posset perseverare, alio speciali auxilio ad perseverandum infallibiliter usque in finem statûs viæ indigebat.

370. Probatur primò ex D. Augustino Epistolâ 106. cujus verbis Concilium Arausicanum canonem 19. composuit, in quo dicitur: *Natura humana, etiamsi in illa integritate, in qua condita est, permaneret, nullo modo seipsam, Creatore suo non adjuvante, servaret.* Neque potest responderi, Concilium loqui de auxilio duntaxat sufficienti, & communi, tribuente posse perseverare; non verò de efficaci & speciali, conferente actu perseverare: alias enim canon ille, adversus Semipelagianos editus, nihil contra ipsos determinaret, utpote cum illi auxilia sufficientia ad perseverandum finaliter non negarent, sed duntaxat efficacia, ut fateretur Jansenius.

371. Probatur secundò ex D. Thoma, hic art. 10. ad 3. ubi ex Augustino docet quod homo in primo statu accepit donum, per quod perseverare posset, non autem accepit ut perseveraret. Ergo sentit hominem in statu innocentie, præter auxilium debitum integritati naturæ, & gratiæ habituali, dans illi posse perseverare, indiguisse alio magis speciali ad perseverandum finaliter in bono. Unde quæst. 27. de verit. art. 5. ad 3. docet, quod tunc homo indigebat ad perseverandum divinâ providentiâ eum dirigente & adjuvante.

372. Probatur tertio: Eadem est ratio de homine in statu innocentie, quoad indigentiam specialis

A auxilij ad perseverandum, ac de Angelis bonis, ut fateretur Jansenius, & est manifestum: Sed boni Angeli eguerunt speciali auxilio, ut finaliter in bono perseverarent: Ergo & primi parentes in statu innocentie. Minor probatur ex Augustino 12. de civit. cap. 9. ubi Angelos bonos, qui in dilectione Dei perseverarunt, accepisse majus aliquod auxilium, quam mali qui ceciderunt, apertè docet his verbis: *Istis mala voluntate cadentibus, illi amplius adjuti, ad eam beatitudinis plenitudinem, unde se nunquam casuros certissimi fuerunt, pervenerunt.* Quod certè supponit bonos Angelos indiguisse ad perseverandum speciali auxilio; alias enim frustra omnino dicerentur amplius adjuti. Neque potest majus illud adjutorium, bonis Angelis concessum, de certa scientia, quâ jam beati noverunt se nunquam lapsuros, interpretari, ut rectè demonstrat Erius in 2. distinct. 41. §. 13. cujus verba retulimus in Tractatu de voluntate Dei.

Quartò probari potest conclusio ratione D. Thomæ, quam supra §. 2. fusè expendimus. Omne quod est de se variabile, ad hoc ut figatur in uno, indiget auxilio alicujus agentis immobilis: Sed liberum arbitrium in Angelis, & in primis parentibus erat mobile, ac veribile de bono in malum, ut infelix eventus satis ostendit: Ergo ut firmarentur in bono, & in eo infallibiliter perseverarent, speciali Dei auxilio indigebant. Unde D. Augustinus concione 2. in Psal. 32. loquens de bonis Angelis, sub nomine & figura celorum, inquit: *Nec ipsi firmitatem sibi propriam præstiterunt: verbo Domini celi firmati sunt. & spiritus oris ejus omnis virtus eorum.* Idem docet Gregorius magnus lib. 25. Moral. cap. 8. ubi de Angelis ait, *Alijs cadentibus, alios à Deo fuisse solidatos; uique similiter casuros, nisi solidati fuissent.*

Denique eadem veritas suaderi potest aliâ ratione, quam loco citato insinuavimus. Auxilium quod est effectus specialis divinæ providentiæ, est speciale: Sed auxilium quo homo in statu innocentie indigebat ad perseverandum infallibiliter in bono usque ad finem viæ suæ, erat (etiam suppositâ justitiâ originali, & gratiâ sanctificante) effectus specialis providentiæ Dei pro illo statu: Ergo homo in statu innocentie, præter auxilia, gratiæ sanctificantis, & justitiæ originali connaturaliter debita, quibus poterat perseverare, indigebat alio speciali, quo de facto & infallibiliter perseveraret. Major constat: Minor verò probatur. In quocumque statu homo existat, semper effectus prædestinationis ejus, est effectus specialis providentiæ Dei erga ipsum: Sed auxilium homini in statu innocentie necessarium ad infallibiliter perseverandum usque in finem viæ, fuisset effectus prædestinationis ejus in tali statu: Ergo & effectus specialis providentiæ Dei. Minor est evidens: cum enim ex una parte prædestinatio nihil aliud sit in intentione Dei, quam præparatio, & in executione nihil aliud quam collatio donorum, quibus certissimè creatura rationalis gloriam æternam sibi acquirit: ex alia verò parte auxilium necessarium ad infallibiliter perseverandum in gratia usque ad finem statûs viæ, sit unum, imò maximè præcipuum ex illis donis, manifestum est, quod fuisset effectus maximè præcipuus prædestinationis hominis in statu innocentie existentis, etiam si remanisset in illo statu. Major verò probatur: In quocumque statu homo consideretur, semper ejus prædestinatio est specialis providentiæ Dei erga ipsum, est enim specialis

specialis electio ipsius præ alijs ad gloriam: Ergo in quocumque statu consideretur homo, effectus prædestinationis ejus est effectus specialis providentiæ Dei erga ipsum.

375. Dices cum Jansenio: Si Adam in statu innocentia perseverasset usque ad finem viæ suæ, discretio hominum salvandorum, atque adeo eorum prædestinatio ad gloriam, non fuisset ex gratia, nec à Deo, sed à libero arbitrio, sive ab ejus merito ut prævisio, antequam Deus illos prædestinaret, ac proinde tunc prædestinatio hominum non fuisset specialis providentia Dei.

376. Sed contra primò: Eadem est ratio, quantum ad hoc, de hominibus in statu innocentia, ac de Angelis in statu viæ, ut fateatur Jansenius: Sed discretio bonorum & malorum Angelorum fuit ex Deo, & gratia ipsius, non verò ex libero arbitrio, sive ex ejus merito ut prævisio: Ergo & discretio hominum salvandorum à reprobis, in statu innocentia, fuisset ex Deo, non verò ex libero arbitrio, sive ex ejus merito ut prævisio. Minor probatur ex Augustino 11. de civit. cap. 19. ubi ait, *Inter sanctos Angelos & immundos fuisse discretum, ubi dictum est, & divisit Deus inter tenebras & lucem: & addit, Solus quippe Deus illa discernere potuit.* Unde Apocal. 7. omnium Angelorum in conspectu throni Dei procidentium, hæc est perpetua laus & confessio: *Benedictio & claritas, & sapientia, & gratiarum actio, honor, virtus, & fortitudo Deo nostro, in secula seculorum, Amen.* Quibus verbis, omnium bonorum gloriam ad Deum referentes, deque omnibus Deo gratias agentes, omne meritum, & omnem bonum liberi arbitrii usum, eorumque in bono perseverantiam, in Deum ut authorem reducant.

377. Contra secundò: Cum omnis ordinatè appetens prius intendat finem, quam media ad illum ordinata velit; meritaque electorum sint media eos ad gloriam conducentia; non potest Deus absque inordinatione prius velle, nec proinde prius videre meritum hominis in aliquo statu, quam ipsum prædestinet ad gloriam, ut in Tractatu de prædestinatione fuse ostendimus.

Disp. 2.
art. 1.
§. 7.

§. IV.

Solvuntur objectiones.

378. **O**bjicies primò: D. Augustinus lib. 1. de corrept. & gratia cap. 11. & 12. expressè docet, quod Adam per liberum arbitrium perseverare poterat, & quod ut veller perseverare, Deus in ejus reliquerat arbitrio: Sed illud non dicitur relictum arbitrio, vel fieri per liberum arbitrium, quod sit tantum ex gratia speciali, sive ad quod requiritur speciale auxilium: Ergo in doctrina Augustini, Adam in statu innocentia non indigebat auxilio speciali ad perseverandum, superaddito donis integritatis naturæ & gratiæ sanctificantis, ac concursui ipsis connaturaliter debito.

379. Respondeo quod quando D. Augustinus affirmat Adamum per liberum arbitrium potuisse in bono perseverare, solum intendit declarare facilitatem quam habebat perseverandi in bono, ratione doni integritatis perfectè subicientis partem inferiorem superiori, & superiorem Deo, ac prohibentis omnem rebellionem, seu motum inordinatum concupiscentiæ. Unde ibidem cap. 11. sic ait: *Ille non opus habebat eo adjutorio quod implorant sancti, cum dicunt, video aliam legem in membris meis, repugnantem legi mentis meæ &c. quoniam in eis caro concupiscit*

Tom. IV.

A *adversus spiritum, & spiritus adversus carnem, atque in tali certamine laborantes ac periclitantes, dari sibi pugnandi vincendique virtutem per Christi gratiam possunt. Ille verò nullà rixâ à seipso adversus seipsum tentatus, atque turbatus, in illo beatitudinis loco, suâ secum pace fruebatur.* Solutio est D. Thomæ 2. 2. quæst. 137. art. 4. ad 2. ubi hunc locum Augustini, qui est præcipuum Jansenianæ doctrinæ fundamentum, ita interpretatur, ait enim: *Dicit Augustinus in libro de corrept. & gratia, quod primo homini datum est, non ut perseveraret, sed ut perseverare posset* **B** *LIBERVM ARBITRIVM, quia nulla corruptio tunc erat in humana natura, quæ PERSEVERANDI DIFFICULTATEM praberet.* Unde S. Augustinus solum intendit excludere à statu innocentia necessitatem specialis auxilij sanantis infirmitatem naturæ (quale in nobis requiritur ad perseverandum) non tamen negat in primo homine necessitatem specialis auxilij, figentis ac firmantis liberi ejus arbitrii veritatem.

C *Objicies secundò: Donum perseverantiæ erat debitum connaturaliter homini in statu integritatis & innocentia: Ergo non erat speciale Dei beneficium. Consequentia manifesta est, Antecedens probatur. Omni formæ in suo subiecto non impeditur debetur concursus ad id omne, quod ex natura sua exigit: Sed gratia habitualis in homine integro, est forma ex natura sua exigens perseverantiam & firmitatem, nullumque quantum ad hoc patiens impedimentum, sicut patitur in homine lapsò, ob rebellionem concupiscentiæ: Ergo ei debitum fuisset titulo connaturalitatis auxilium ad perseverandum.*

D *Respondeo negando Antecedens. Ad cujus probationem, datâ Majori, nego Minorem: licet enim gratia existens in homine integro non pateretur, sicut in homine lapsò, impedimentum quoad sui conservationem, ex parte rebellionis concupiscentiæ proveniens: erat tamen obnoxia impedimento, quod consistebat in mobilitate & veritabilitate liberi arbitrii, ut constat ex dictis in quarta probatione conclusionis.*

E *Objicies tertio: Debet assignari aliqua differentia, quantum ad necessitatem doni perseverantiæ, inter statum naturæ lapsæ, & statum naturæ integræ; imò talem differentiam valde exaggerat D. Augustinus in libris de corrept. & gratia, & de bono perseverantiæ: Sed nulla erit assignabilis quoad hoc differentia inter illos duos status, si homo in natura integrâ indiguit auxilio speciali ad perseverandum; nam juxta hanc doctrinam verum erit dicere, quod sicut ad perseverandum actu non satis est in natura lapsa auxilium sine quo perseverari non possit, sed requiritur insuper auxilium quo perseveretur de facto; ita & in statu naturæ integræ: Ergo &c.*

L *Respondeo concessa Majori, negando Minorem: cum enim necessitas auxilij specialis ad perseverandum in gratia, proveniret in natura integrâ præcisè ex veritabilitate liberi arbitrii, in natura verò lapsa oriatur etiâ ex rebellionem concupiscentiæ; sufficienter inde salvatur disparitas quoad ejus necessitatem inter statum naturæ integræ, & statum naturæ lapsæ: falsum autem omnino est, quod D. Augustinus locis citatis exaggeret differentiam inter statum naturæ integræ, & statum naturæ lapsæ, quoad necessitatem gratiæ ad perseverandum; solum enim ibi in hoc distinguit illos duos status, quod cum Adamus in priori non perseveraverit, solam potentiam ad perseverandum*

accepit; at verò in posteriori, cum aliqui de facto A
perseveret, prater potentiam ad perseverandum,
ipsum actualis perseverantia donum accipiunt.
Primò (inquit) homini datum est adiutorium per-
severantia, non quo fieret ut perseveraret, sed sine
quo liberum arbitrium perseverare non posset.
Nunc verò sanctis, in regnum Dei per gratiam Dei
prædestinatis, non tantum tale adiutorium perse-
verantia datur, sed tale ut eis perseverantia ipsa
doneatur, non solum ut sine isto perseverantes esse
non possint, verum etiam ut per hoc donum non
nisi perseverantes sint.

384. Obijcies quartò: Potest Deus infundere vo-
luntati viatoris habitum illam immobilantem
in bono, cui proinde debita sint auxilia efficacia
ad nunquam peccandum: At talis habitus nihil
aliud haberet, quàm habuerint illi quos Deus
homini contulit in statu innocentia; cum per
illos natura esset integra & perfecta in utroque
ordine naturæ & gratiæ, quo nihil ampliùs ille
habitus præstare posset: Ergo de facto erant de-
bita huiusmodi auxilia homini in statu innocen-
tiæ, subindeque donum perseverantia in illo sta-
tu non fuisset speciale Dei beneficium. Majorem
docent plures ex nostris Thomistis in Tractatu
de Incarnatione, eamque probant primò, quia
Deus potest reddere impeccabilem animam via-
toris, per collationem gratiæ habitualis, ut par-
ticipantem perfectionem aliquam gratiæ consum-
mata comprehendere; quomodo beatam
Virginem factam fuisse impeccabilem docet D.
Thomas varijs in locis, præsertim 3. p. quæst. 27.
art. 3. & in 3. dist. 1. quæst. 1. art. 2. Ergo potest
etiam voluntati viatoris infundere habitum, qui
ex simili participatione immobiliter illam in bo-
no, ac proinde cui debita sint auxilia efficacia ad
nunquam peccandum. Secundò probant, quia
potest Deus infundere intellectui viatoris habi-
tum, ipsum immobilantem in vero practico, quo
infallibiliter dirigatur erga omnia agibilia; qualis
fuit de facto scientia infusa animæ Christi, quæ
quia eminenter erat practica & speculativa, ac
independens à phantasmatis (ex quorum defa-
rigatione provenit quod non semper sumus in
actuali veri consideratione) semper erat in actu
respectu omnium agibilium; quod etiam de scien-
tia infusa B. Virgini tradunt Albertus magnus,
D. Antoninus, Canisius, & alij: Ergo pariter po-
test infundere voluntati viatoris habitum, illam
immobilantem in bono, cui proinde debita sint
auxilia efficacia ad nunquam peccandum.

385. Respondeo datà Maiori (cujus veritatem exa-
minare præsentis instituti non est) negando Mi-
nore: nam licet habitus infusus homini in statu
innocentiæ, illum integrum in utroque ordine na-
turæ & gratiæ constituerint, non tamen partici-
pabant perfectionem aliquam gratiæ consumma-
tæ comprehendere, quâ indeclinabiliter volun-
tatem in bono firmarent; aliàs homo in statu in-
nocentiæ non potuisset peccare; sicut Apostoli
per donum confirmationis in gratia, ipsi post ad-
ventum Spiritus Sancti concessum, impeccabiles
constituti sunt: habitus autem ille quem possibi-
lem admittimus, perfectionem gratiæ consum-
mata participaret, quâ voluntatem ad bonum
quoad specificationem determinaret; sicut de fa-
cto id præstat donum confirmationis in gratia,
quod tollit, vel saltem ligat potentiam peccandi,
& facit quod illa non prorumpat in actum & ho-
mo non peccet de facto usque in finem vitæ, &
infallibiliter moriatur in gratia.

§. VII.

*Alia difficultas resolvitur, & in quo formaliter
consistat perseverantia donum, breviter
explicatur.*

Deo quartò, donum perseverantia finalis
consistere formaliter in conjunctione gra-
tiæ cum morte, ex efficaci glorificationis inten-
tione imperata.

Probatu primò ex Augustino lib. de bono per- 386.
sever. cap. 1. ubi sic ait: *Hanc certè, de qua nunc
agimus perseverantiam, quâ in Christo persevera-
tur usque in finem, nullo modo habuisse discendus
est, qui non perseveraverit usque in finem.* Et cap.
6. *De illa (inquit) perseverantia loquimur, quâ
perseveratur usque in finem, quæ si data est, perse-
veratum est usque in finem; si autem non est perse-
veratum usque in finem, non est data.* Quibus ver-
bis insinuat, de ratione perseverantia esse, ut gra-
tiam cum morte conjungat.

Probatu secundò ratione: In eo formaliter si- 387.
tum est donum perseverantia, quo perseveran-
tes à non perseverantibus distinguuntur: Atqui
non distinguuntur in alio, antecederet ad affec-
tionem gloriæ, quàm in eo quod talis est divinæ
providentiæ dispositio circa ipsos, ut debeant
mori in gratia; cum alij interdum plus habeant
gratiæ & donorum Dei in hac vita: Ergo donum
perseverantia finalis consistit formaliter in spe-
ciali Dei dispositione, quâ gratia cum morte con-
jungitur. Ex quo

Inferes primò, perseverantiam pro formali 388.
esse ejusdem rationis in omnibus, cum in om-
nibus formaliter importet conjunctionem gra-
tiæ cum morte, ex efficaci glorificationis in-
tentione imperatam; pro materiali verò diver-
sa in diversis importare: nam in ijs qui sine usu
rationis decedunt, importat solam Dei providen-
tiam, ratione cuius ita omnia disponuntur, ut
mors accidat antequam gratia possit amitti: in
alijs verò importat collationem variorum au-
xiliorum, vel ad respiciendum à peccato, vel
ad vitanda peccata, & superandas tentationes,
& longo tempore in bono persistendum, aut
etiam ad existendum in gratia in illo instanti, in
quo ex speciali Dei dispositione mors accidere
debet.

Auxilia verò quæ in diuturna perseverantia in
bono reperiuntur, eleganter describit Augustinus
homil. 23. inter quinquaginta, his verbis: *Adul-
ter non fuisti in illa vita tua præterita, plenâ ig-
noriâ, nondum illuminatus, nondum bonum
malumque discernens, nondum credens in illum
qui te nescientem regebat. Hoc tibi dicit Deus
tuus: regebam te mihi, servabam te mihi.
Ut adulterium non committeres, suavor defuit; ut
suavor deesset, ego feci. Locus & tempus defuit:
ut hoc deesset, ego feci. Affuit suavor, non de-
fuit locus, non defuit tempus: ut non consentiret,
ego feci. Agnosce ergo gratiam ejus cui debes &
quod non admisti. Mihi debet iste quod factum
& dimissum vidisti: mihi debes & tu quod non ad-
misti. Nullum est enim peccatum quod fecit ho-
mo, quod non possit facere alter homo, si desit re-
ctor à quo factus est homo. Ubi in prioribus verbis
auxilium externæ protectionis declarat, quo
Deus remover occasiones peccandi; in postero-
bus autem, auxilium internæ inspirationis & mo-
tionis, quo facit ut homo rectè operetur, & lon-
go tempore in bono perseveret.*

389. Inferes secundò, donum perseverantiæ finalis esse distinctum ab eo quod requiritur ad diu permanendum in bono: nam multis datur donum perseverantiæ finalis, quibus auxilium ad diu permanendum in bono non conceditur, ut patet in his qui statim post justificationem decedunt, & in parvulis qui post acceptam baptismi gratiam, antequam ad adultam ætatem perveniant, rapiuntur, ne malitia mutet intellectum eorum: contra verò multi sunt quibus datur auxilium perseverandi in bono per multum tempus, & tamen donum perseverantiæ finalis ipsis non tribuitur, ut patet in Juda, & illis Christi Discipulis, qui eo relicto abierunt retro, de quibus ait Joannes: *Ex nobis exierunt, sed non erant ex nobis: quod si fuissent ex nobis, mansissent utique nobiscum.*

Narrat etiam D. Augustinus in libris contra Julianum, sub finem, fuisse aliquem virum sanctum, qui usque ad sexagesimum annum continenter vixit, & postea hoc eodem anno uxorem duxit, à qua tamen per viginti quinque annos abstinuit, cum ea tanquam cum sorore vivens, anno autem octogesimo quinto, cum spectaculis interfuisset, in quibus histrionissam saltantem & cantantem, nomine Lystriam, viderat & audierat, cum ea turpiter reliquum vitæ suæ tempus absolvit.

390. Confirmatur: Donum perseverantiæ finalis est effectus proprius prædestinationis, & solis prædestinatis conceditur: auxilium verò perseverandi per multum tempus, non est effectus prædestinationis, sed providentiæ generalis ordinis supernaturalis, & datur etiam reprobis: Ergo distincta sunt auxilia, illudque est specialius isto. Unde ea videntur distinguere à Concilio Arausiano can. 10. cum dicitur sanctis implorandum esse auxilium Dei, *ut ad finem bonum pervenire, vel in bono possint opere perdurare.*

391. Inferes tertio, donum perseverantiæ finalis differre à dono confirmationis in gratia: illud enim est commune omnibus prædestinatis; istud specialissimum, quod Deus non nisi B. Virgini, Apostolis, & alijs paucissimis concessit: illud non tollit, nec ligat potentiam peccandi, sed solum facit quod homo non peccet mortaliter usque ad finem vitæ, & infallibiliter moriatur in gratia, quamvis absolute peccare possit; istud verò dat non posse peccare mortaliter aut venialiter, juxta modum quo datur: quidam enim ita confirmantur in gratia, ut nec mortaliter nec venialiter peccare possint, sicut B. Virgo: alij verò, licet possint peccare venialiter, non tamen mortaliter, ut Apostoli.

392. Inferes quartò, omnes qui sunt in gratia, nisi per eos steterit, habere quidem quicquid necessarium est, ut possint, si velint, usque ad mortem perseverare, ut definit Tridentinum sess. 6. can. 22. (habent enim auxilia quibus possint legem implere, vitare peccata, & superare tentationes ad longum tempus) non habere tamen omnes auxilium quo actu & infallibiliter perseverent usque ad mortem; quia deest multis specialis illa providentia, quæ omnia ita disponuntur, ut gratia cum morte infallibiliter conjungatur. Cujus nullam aliam possumus assignare rationem, quam voluntatem Dei, & inscrutabilia judicia ejus, ut expresse docet Augustinus lib. de bono persever. cap. 9. his verbis: *Ex duobus parvulis originali peccato pariter obstrictis, cur iste assumatur, ille relinquatur,*

Tom. IV.

A & ex duobus ætate jam grandibus impijs, cur iste ita vocetur, ut vocanti sequatur; ille autem aut non vocetur, aut non ita vocetur, inscrutabilia sunt judicia Dei. Ex duobus autem pijs, cur huic donetur perseverantia usque in finem, illi autem non donetur, inscrutabiliora sunt judicia Dei. Illud tamen fidelibus debet esse certissimum, hunc esse ex prædestinatis, illum non esse. Nam si fuissent ex nobis, aut unus prædestinatorum, qui de pectore Domini biberat hoc secretum, mansissent utique nobiscum. Quid est quæso, non erant ex nobis? Nonne utrique à Deo creati, utrique ex Adam nati, utrique de terra facti erant, & ab eo qui dixit, omnem statum ego feci, unius ejusdemque naturæ animas acceperant? Nonne postremò utrique vocati fuerant, & vocanti secuti, utrique ex impijs justificati, & per lavacrum regenerationis utrique renovati? Sed si hac audiret ille, qui sciebat procul dubio quod dicebat, respondere posset, & dicere: vera sunt hæc, secundum hæc omnia ex nobis erant; verumtamen secundum aliam quandam discretionem non erant ex nobis, nam si fuissent ex nobis, mansissent utique nobiscum. Quanam est tandem ista discretio? Patent libri Dei, non avertamus aspectum: clamat Scriptura divina, adhibeamus aurium: Non erant ex eis, quia non erant secundum propositum vocati; non erant in Christo electi ante constitutionem mundi; non erant in eo sortem consecuti; non erant prædestinati secundum propositum ejus qui universa operatur: nam si hoc essent, ex illis essent, & cum illis sine dubitatione mansissent.

B Ex hoc intelliges, id quo differt perseverantia finalis à perseverantia non durante usque in finem, in libera hominis potestate non esse: nam perseverantia finalis à non finali differt per hoc, quod finis vitæ conjungatur cum gratia, ex efficaci gloriæ intentione: At neutrum in libera hominis potestate constitutum est, cum nec nostræ potestati efficax electio ad gloriam subdatur, nec mortis eventus: Ergo id quo perseverantia finalis à non finali differt, in libera hominis potestate non est. Unde in Tractatu de justificatione, & merito dicemus, donum perseverantiæ finalis à nobis non posse promereri.

C Si autem quæras, an Deus sit paratus omnibus tale donum conferre? Respondeo quod sicut Deus voluntate antecedenti & inefficaci vult omnes homines salvos fieri, quamvis voluntate consequenti & efficaci prædestinatos duntaxat velit salvare; ita & omnibus voluntate antecedenti media ad salutem necessaria, subindeque donum ipsum perseverantiæ, vult conferre; licet voluntate consequenti & efficaci solis prædestinatis illud velit tribuere, ut ex verbis Augustini jam relatis manifestum est. Sicut ergo voluntas illa antecedens, quæ Deus vult omnes homines salvos fieri, sufficit ut dicatur paratus omnes salvos facere; ita ut possit dici paratus omnibus conferre donum finalis perseverantiæ, satis est quod eadem voluntate antecedenti illud omnibus dare velit. Unde in oratione Dominica jubemur tale donum à Deo petere, cum dicimus: *Adveniat regnum tuum, ut supra ex D. Thoma annotavimus. Et Tridentinum sess. 6. cap. 13. de illo sic ait: De perseverantia munere, de quo scriptum est: Qui perseveraverit usque in finem, hic salvus erit: nemo sibi certi aliquid absolute certitudine pollicetur: tamen si in Dei auxilio firmam spem collocare & reponere omnes debent; Deus enim nisi ipsi illius gratia defuerint, sicut*

Lij

393.

Disp. 2.
art. 9.

394.

capit opus bonum, ita perficiet, operans velle & perficere. Esto ergo fidelis usque ad mortem, & Deus dabit tibi coronam vitæ. Tene quod habes, ut nemo accipiat coronam tuam. Ne respicias retro, sicut uxor Loth, quæ (ut bellè ait Augustinus) conversa est in statuam salis, ut fatuos suo condiret exemplis. Denique huic prudenti D. Bernardi consilio morem gere: Tene quod tenes, hostiaque caudam junge capiti, & tunicam Dei gratiâ jam polimitam, cura facere & talarem, quoniam capisse nihil proderit, si quod abst, perseverare non contigerit. Sola enim perseverantia (ut supra ex Augustino vidimus) informat meritum, remunerat currentem, coronat pugnantem, & ad portum ducit navigantem. Sola (addit Bernardus) eternitatis quandam speciem præ se fert: sola est cui eternitas redditur, vel quæ eternitati hominem reddit.

DISPUTATIO II.

De essentia gratiæ.

Ad quæstionem 100. D. Thomæ.

Non agendum hic de essentia gratiæ actualis, quia ejus consideratio pertinet ad Tractatum de auxilijs, sed solum de essentia gratiæ habitualis, quæ est nobilissima species gratiæ, & gratiarum omnium fulgentissimum jubar, parensque omnium virtutum; cujus radijs cætera fulgent carismata, quæ fides niter, spes erigitur, scientia, prophetia, & aliæ gratiæ gratis datæ splendent, ipsaque charitas ignescit ac fervet. Illa est, cujus lumine illustramur, cujus munditiæ à peccatorum fecibus purgamur, cujus candore dealbamur, cujus pigmentis venustamur, cujus sanctitate sacerdotes Dei consecramur, cujus majestate Reges æquamus, cujus semine Dei filij generamur, cujus denique virtute profus diviniæ deificamur.

Porro quia accidens potissimè cognoscitur ex genere & differentia quibus constat, & ex subiecto in quo residet; ex quo etiam quandoque ejus differentia sumitur, ideo D. Thomas quatuor articulos hanc quæstionem absolvit. In primo genus remotissimum gratiæ investigat; in secundo agit de genere proximo; in tertio differentialem ejus conceptum inquirat; & in quarto de ejus subiecto disserit. Cui ordini inherentes, & hujus S. Doctoris vestigia semper sectantes, totidem in hac disputatione de gratia sanctificante dubia resolvemus.

ARTICVLVS VI.

Utrum gratia sit aliquid intrinsecum in anima?

Partem negativam tenent hæretici hujus temporis, existimantes gratiam non esse aliquid nobis infusum, sive in nobis existens, sed solum extrinsecum favorem & benevolentiam Dei, per quam anima est ipsi grata, & ab eo dilecta. Ita Lutherus, Calvinus, Kemnitius, & alij, quos refert Bellarminus lib. 1. de gratia & libero arbitrio. cap. 3. Decanus Lovaniensis art. 8. contra

A Lutherum, & Canisius lib. 5. de B. Virgine cap. 5. Ad eundem errorem accessit Pighius, vir aliquin Catholicus: nam lib. 5. de gratia & libero arbitrio, sic ait: Imaginantur gratiam Dei, qualitatem aliquam creatam anima nostra à Deo, vel eandem cum charitatis habitum, vel distinctam ab eodem: quæ commentitia universa existimo. Ut hic error proferbatur, & veritas catholica stabilatur & explicetur.

Dico: gratia gratum faciens est donum aliquod homini intrinsecum, seu in nobis existens, non verò solum extrinsecus Dei favor, vel amor.

Probatum primò ex Scriptura: Dicitur enim 2. ad Corinth. 1. Signavit nos, & dedit nobis pignus spiritus in cordibus nostris. 1. Joan. 3. Omnis qui natus est ex Deo, peccatum non facit, quoniam semen ipsius in eo manet. Joan. 4. Qui biberit ex hac aqua, fiet in eo fons aquæ salientis in vitam eternam. Sed pignus commissum, sigillum impressum, semen insitum, aquæ fons è corde scaturiens, quid reale & intrinsecè inherens aperte sonant: Ergo Scriptura his figuris, seu metaphoris, manifestè declarat, gratiam gratum facientem esse donum aliquod homini intrinsecum, eique inherens. Item D. Joannes in 1. Epistola cap. 2. intimam & realem gratiæ justificantis in cordibus nostris præsentiam, sub unctionis metaphora significat, dicens: Unctio quam accepistis maneat in vobis: oleum enim secretiores corporum quibus infunditur partes attingit, penetrat, & pervadit, ac in eorum intima dilabitur & descendit. Denique Apostolus ad Romanos 5. dicit charitatem (quæ individua gratiæ comes est) diffundi in cordibus nostris per Spiritum Sanctum: At quod effunditur in cordibus, illis infunditur, illis inheret: Ergo & gratia. Unde Augustinus lib. 1. de peccat. meritis & remiss. ait: Deus dat sui spiritus occultissimam fidelibus gratiam, quam latentius infundit & parvulis. Ubi certè de gratia habituali loquitur, cum ad parvulos minime spectet actualis.

Probatum secundò conclusio ex Tridentino sess. 6. can. 11. ubi sic habetur: Si quis dixerit homines justificari vel solâ imputatione justitiæ Christi, vel solâ peccatorum remissione, exclusâ gratiâ & charitate, quæ in cordibus eorum per Spiritum Sanctum diffundatur, atque illis inheret; aut etiam gratiam quâ justificamur, esse tantum favorem Dei, anathema sit. Quæ verba exponens Catechismus Romanus jussu Pij V. editus, tractatu de sacram. Baptismi, sic ait: Est autem gratia (quemadmodum Tridentina Synodus ab omnibus credendum sub pœna anathematis decrevit) divina qualitas, in anima inherens, ac veluti splendor quidam & lux, quæ animarum nostrarum maculas omnes delet, ipsasque animas pulchriores & splendidiore reddit.

Probatum tertio ratione D. Thomæ hic art. 1. quæ sic potest proponi. Hominem esse in gratia Dei, est illum esse à Deo dilectum, ut fateantur hæretici: Sed hominem esse à Deo dilectum, importat aliquid ipsi intrinsecum: Ergo & esse ipsi gratum, seu gratiâ habituali præditum. Minor probatur: cum amor sit affectio, quæ quis tendit in aliquod objectum propter ejus bonitatem, in hoc conveniunt amor divinus & humanus, quod aliquam bonitatem respiciant; differunt verò in eo quod amor humanus, cum sit sterilis & infirmus, nec sit effectivus, sed tantum affectivus, supponit in objecto bonitatem à qua